

Den
er go'

Den danske idrætsmodel

Den danske idrætsmodel har været til eksamen. Kulturministeriet har fået kortlagt idrættens struktur og økonomi. Det kan lyde tørt, men det har afgørende betydning for idrætsforeningerne

Når Flemming Møller Nielsen fra Østøfte Gymnastik- og Idrætsforening på Lolland tager på DGI's Cross Gym-uddannelse, så giver DGI et tilskud på 3610 kroner. Et helt konkret eksempel på, hvordan idrætsforeninger, der er med i DGI, får gavn af de millioner, DGI hvert år modtager fra Kulturministeriet.

Sidste år fik DGI 272 mio. kr. af overskuddet i Danske Spil – også kaldet udlodningsmidler. De blev brugt på kurser, udvikling af nye idrætsstilbud, DM i foreningsudvikling, Trænerguiden og meget andet.

Østøfte GIF får også tilskud fra Lolland Kommune via Folkeoplysningsloven. Det er aktivitetstilskud og tilskud til træner- og lederuddannelser. ØGIF har egne lokaler, så de får ikke tilskud til lokaler, men kommunen stiller deres faciliteter til rådighed kvit og frit for foreningerne. Begge dele – udlodningsmidlerne til idrættens hovedorganisationer og kommunernes tilskud til frivillige foreninger – er en del af den danske idrætsmodel.

Tal og tendenser

Nu har den danske idrætsmodel været til eksamen. Kulturministeriet har fået revisionsfirmaet KPMG til at foretage en såkaldt udredning af idrættens struktur og økonomi. I dette tema løfter Udspil sløret for nogle af de mange tal og tendenser, som gemmer sig i den 230 sider lange udredning.

Udredningen skulle give politikerne grundlag for at tage beslutninger om, hvordan idrætten kan organiseres i fremtiden. Modellen har med få justeringer fået karakteren bestået, og i starten af maj enedes alle folketingets partier om en ny aftale, som skal evalueres om fire år.

Ens og forskellige

Udredningen viser bl.a., at den danske idrætsmodel er noget helt særligt. Godt nok er der mange ligheder med de skandinaviske lande. Statens prioritering af foreningerne og de nationale idrætsorganisationer er en af dem. Befolkningens høje idrætsdeltagelse og mange frivillige er en anden. Men der er også forskelle.

I Sverige og Norge har man kun én national paraplyorganisation, hvor vi i Danmark har både DIF, Firmaidrætten og DGI. Vi har også en højere deltagelse i foreningsidræt blandt voksne fra 40 år og derover. I Norge har kommercielle træningstilbud for længst overhalet foreningsdeltagelsen blandt unge og voksne. Derfor konkluderes det i udredningen, at der ikke er noget, der tyder på, at det giver flere idrætsudøvere, hvis der kun er en paraplyorganisation.

Udredningen, der har stort fokus på idrætsorganisationernes effektivitet og overlap i aktiviteter, har mødt kritik, blandt andet fra professor Bjarne Ibsen, SDU. Han beskriver analysen som en blanding mellem revisoropgørelse og en brugerundersøgelse.

"Udredning af idrættens økonomi og struktur – analyse" er udgivet af Kulturministeriet i april 2014 og kan downloades på www.kum.dk/publikationer. Se artikel om den ny aftale på www.kortlink.dk/efmc.

Fra ungdomsbevægelse til livslang idrætsudfoldelse

På landeveje, løbestier og gennem fitnesscentrenes glasfacader er det tydeligt at se, at danskerne er et idrætsaktivt folkefærd. Fire gange så mange som i 1964 dyrker idræt i dagens Danmark. Mens det i 1964 primært var børn og unge, der fyldte gymnastiksale og fodboldbaner, er langt flere voksne og især borgere over 60 år idrætsaktive i dag. Så mens idræt tidligere var en ungdomsbevægelse, er det for flere blevet livslang udfoldelse.

Idrætsbegrebet og viften af aktiviteter er også blevet bredere. Flere kommercielle aktører indtager banen, for eksempel udbydere af crossfit, fodboldgolf, gadeidræt og eventarrangører. Især løb og fitness har fået voksne til at trække i træningstøjet. Flertallet, nemlig 6 ud af 10, er aktive på egen hånd. Foreningerne fastholder deres andel blandt voksne. 41 procent er med i en forening.

Der er dog en generel skævhed i idrætsdeltagelsen. Jo længere uddannelse og jo højere indkomst, des flere dyrker idræt. Idrætsdeltagelsen har med andre ord social slagside. Det er en udfordring, ikke mindst for idrætsforeningerne.

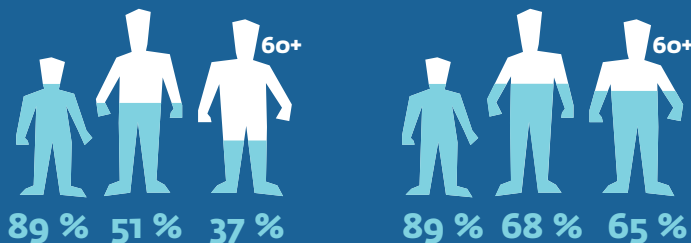
Vi har oprettet crossGym, cirkeltræning for kvinder, Pilates, forældre gym og bevægelse og pakour. Vi arbejder på at oprette Foreningsfitness, men er meget presset, da der ligger mange kommercielle centre i vores område.

*Flemming Carlslund Larsen,
formand for Søborg SGØI ved Gilleleje*

1998

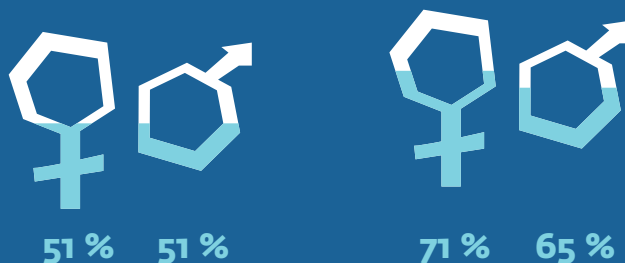
2012

ALDER:

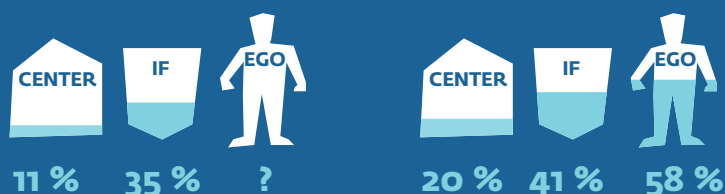
Flere voksne er begyndt at dyrke idræt

KØN:

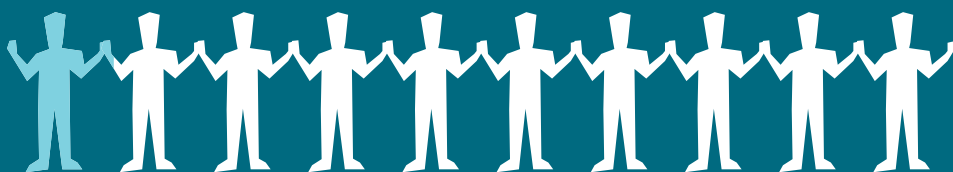
Kvinder er blevet mere idrætsaktive end mænd

ORGANISERING:

Foreningerne øger antallet af aktive

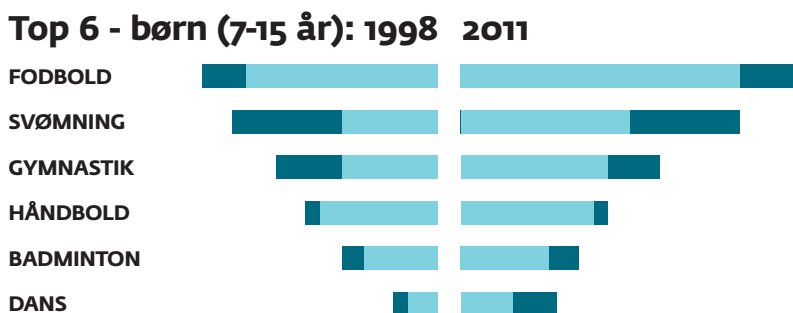
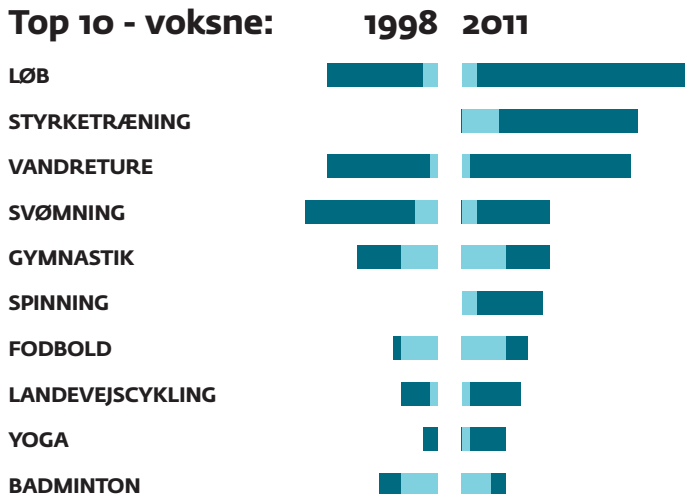
Frivillige trænere, ledere og medlemmer er foreningernes vigtigste ressource:

11 procent af den voksne befolkning udfører frivilligt arbejde i idrætsforeningerne, dvs. at hvert 4. foreningsmedlem bidrager med frivilligt arbejde. Det svarer til 12,7-17 mia. kroner.

Danskernes foretrukne idrætsaktiviteter

TOTAL HERAF I FORENING

Idrættens minister, kulturminister Marianne Jelved, om idrætsforeningernes rolle i den danske idrætsmodel:

Den foreningsbårne idræt er en grundsten i dansk idræt. Det har den været historisk, og det skal den fortsat være. Derfor er jeg også rigtig glad for DGI's og DIF's fælles vision 25-50-75, som skal få endnu flere til at dyrke idræt – og også i foreningerne. Den brede politiske stemmeaftale om idræt, som blev indgået den 6. maj, lægger stor vægt på at understøtte foreningsidrætten. Og så er det op til idrætsorganisationerne sammen med idrætsforeningerne at få endnu flere til at dyrke foreningsidræt – og foreningsidrætten har især en udfordring med at få flere af dem, der ikke dyrker idræt og motion i dag, til at dyrke idræt. Mange steder er man god til at nytænke sin forening, så den passer ind i nutidige rammer, i stedet for blot at bevare sine gamle strukturer. Det, tror jeg, er vigtigt.

Idræt og motion udenfor hovedorganisationerne

ORGANISEREDE IDRÆTSUDBYDERE

- **Folkeoplysningsforbund**, f. eks. AOF, LOF og FOF. I 2011 dyrkede 3 procent af danskerne idræt i oplysningsforbund.
- **Interesseorganisationer**, f. eks. Dansk Skoleidræt m. aktivitet for 700.000 skolebørn, Ældre Sagen m. 38.000 motionsbrugere og Landsforeningen af Væresteder m. 4.000 brugere.
- **Gadeidræt**: Parkour, gade fodbold, skateboard, streetbasket m.m. organiseret i grupper og foreninger – ofte for unge. Ca. 7.000 er med i en gruppe eller forening og ca. 50.000 deltagere i events.

KOMMERCIELLE IDRÆTSUDBYDERE

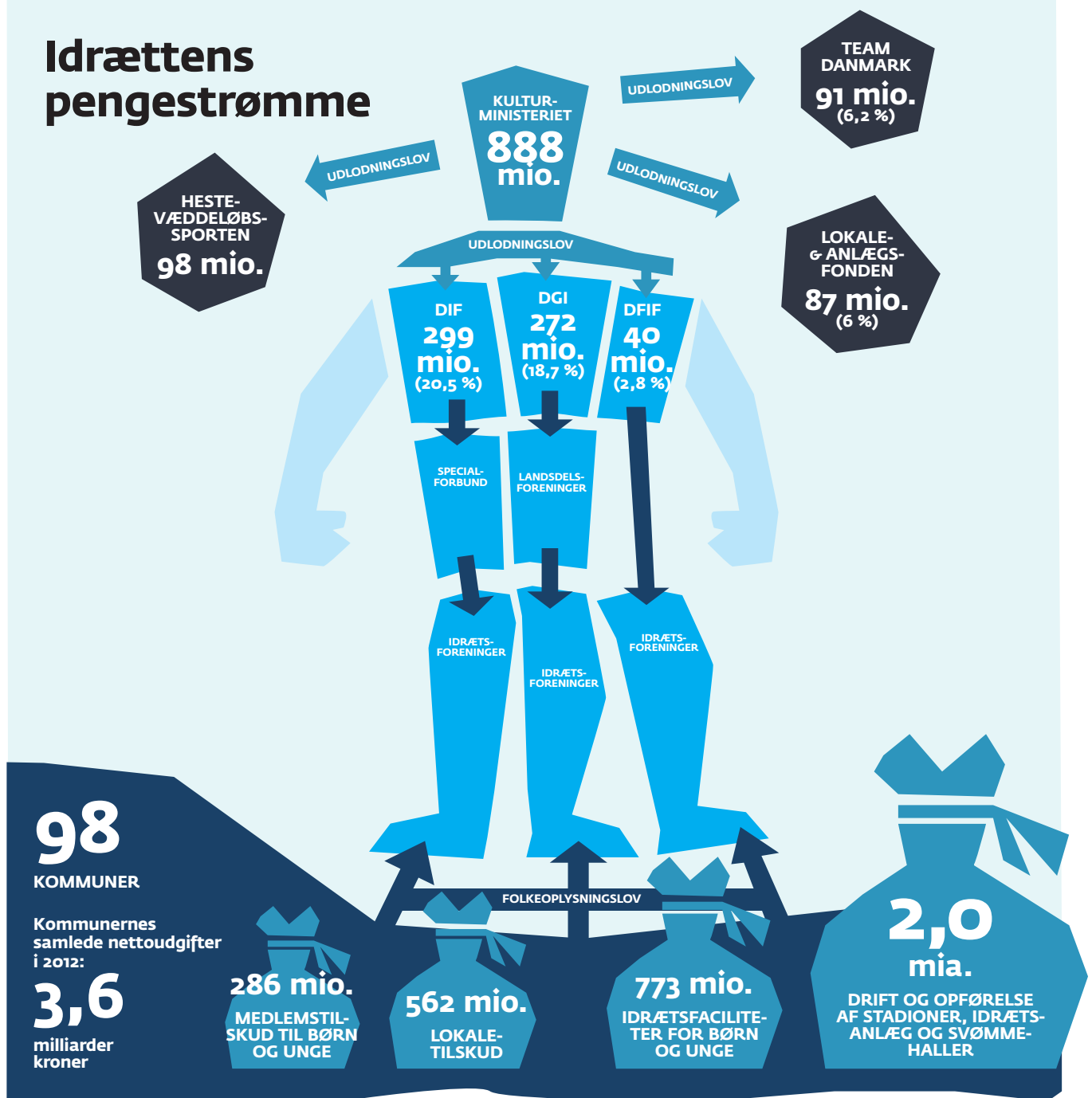
- **506 fitnesscentre** - 750.000 brugere
- **74 danseskoler** - ca. 30.000 elever
- **150 yogacentre** (antal udøvere findes ikke)
- **Travsporten** har 11 ungdomsforeninger og travskoler - ca. 250 børn
- **38 private golfbaner**
- **Eventfirmaer m.v. - f.eks.:** YWC Sports - triatlon i 2011 med 2.025 tilmeldte
Fodboldfabrikken - 30.000 brugere i højsæsonen
- **Virtuelle platforme - f.eks.:** Endomondo.com, som har 18 mio. brugere i et tracking community

Det er vigtigt for os at tænke nyt, og det er noget, vi prioriterer. Vi vil gerne være den gode historie om et lokalsamfund, som formår at forny sig og trække folk til i et samfund, der ellers kaldes Udkantsdanmark.

Vi har startet en løbeklub, hvor vi både formår at holde på medlemmerne og hvert år får flere til. Der er cirka 40 løbere. Vi har også cross fit, og der er folk fra Nakskov, der kommer kørende for at dyrke cross fit hos os.

Lea Steen Albrechtsen,
formand for Østoftes GIF på Lolland

Idrættens pengestrømme

Lovgivning, økonomi og pengestrømme

Der er flere økonomiske kredsløb i den danske idrætsøkonomi. Der er dels kommunernes tilskud til idrætsforeningerne, dels Kulturministeriets tilskud til idrætsorganisationer og -institutioner og dels det private marked, som både omfatter danskernes forbrug af sportsudstyr, kundernes omsætning i kommercielle centre og den professionelle eliteidræt indenfor især fodbold, håndbold, ishockey og cykling.

Landets 98 kommuner står for 80 procent af de offentlige udgifter til idræt og er en afgørende aktør i opførelse og drift af lokale idrætsfaciliteter.

Faciliteterne fylder i kommunernes ud-

gifter til idræt, og idrætsforeningerne har gavn af dem udenfor skoletiden. Fra kommunerne får idrætsforeningerne også medlemstilskud, som udgør 286 mio. kroner af kommunernes samlede udgifter på 3,6 milliarder kroner i 2012.

Det er Folkeoplysningsloven, der sætter rammerne for kommunernes støtte til det frivillige foreningsliv, og Kulturministeriet, der har ansvar for loven. Kulturministeriet har også det overordnede ansvar for den lov, som i lovsprog hedder "Lov om udlodning af overskud fra lotteri samt heste- og hundevæddeløb". Overskuddet kaldes nu udlodningsmidlerne, og Kulturministe-

riet har ansvar for at fordele beløbet, som varierer fra år til år.

Der er i dag seks faste udlodningsmodtagere. Dels de tre hovedorganisationer, og dertil kommer Team Danmark, Lokale- og Anlægsfonden og Hestevæddeløbs-sportens Finansieringsfond (HFF). Fremover tages HFF ud, mens Sport Event DK og Idan kommer til at indgå i fordelingsnøglen.

En mindre del af udlodningsmidlerne fordeles til almennyttige og kulturelle formål, heriblandt finansiering af Anti Doping Danmark, Sport Event Danmark og Idrættens Analyseinstitut.

Marianne Jelved om, at der fra politisk side er lagt vægt på at få et mere enkelt system, hvor pengene skal passere færre led:

Det er vigtigt i et demokratisk system, at der er så stor gennemsigtighed som muligt, og at vi bruger færrest mulige ressourcer på bureaukrati. En del af midlerne går til bekæmpelse af doping, til talentarbejde og til at bidrage til at tiltrække store idrætsbegivenheder til Danmark. Disse og flere andre tiltag kommer idrætsforeningerne til gode. Ligesom analyser fra Idrættens Analyseinstitut er af stor betydning for idrættens verden.

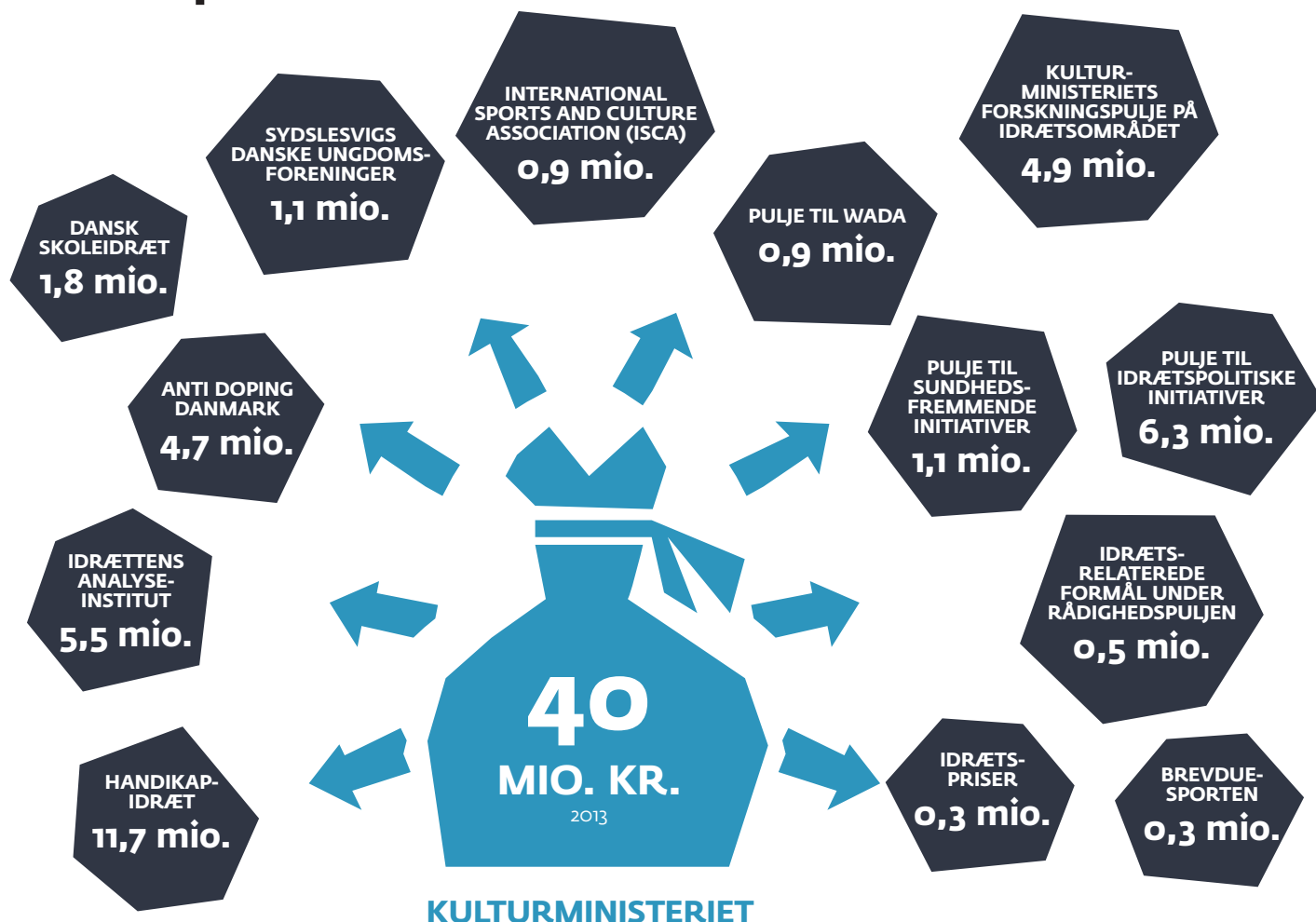
Det er et godt spørgsmål, om DGI forvalter pengene på fornuftig vis. Vi har deltaget i DM i foreningsudvikling, og det har vi fået utrolig meget ud af. Men de kurser, vi har deltaget i, har været for overfladiske. Vi kunne godt tænke os, at DGI brugte flere ressourcer på foreningsbesøg. Vi vil gerne have mere sparring og besøg af en konsulent for at få fif til, hvordan vi kan udvikle os, og om der er noget, vi kan gøre bedre.

Momme Knutzen,
næstformand i
Favrskov Taekwondo
Klub

DGI gør det godt. DGI har gode tilbud, og de er enormt gode til at lave instruktørkurser til penge, der er til at betale. Samtidig giver de os et godt boost på ledelsesfronten. Kurserne er ikke for højtravende, men heller ikke ligegyldige, det er billigt og effektivt. I forhold til at bruge pengene bedre tænker jeg, at det er vigtigt, at der ikke spares lokalt på foreningskontakten. Vi har også i udkantsområderne brug for at blive boostet.

Lea Steen Albrechtsen, formand
for Østøfte GIF på Lolland

Tilskud til andre idrætsformål

60%

af foreningerne er tilfredse med samarbejdet med DGI.

35%

af foreningerne angiver at samarbejdet har stor betydning for deres forening.

95%

af kommunerne er tilfredse med samarbejdet med DGI.

Foreningerne fremhæver DGI's uddannelser og konsulenternes konkrete bistand som en styrke, men oplever også, at kurser og uddannelser er blevet for dyre og at tilbuddene i vid udstrækning er blevet centraliseret.

Stor tilfredshed, men manglende kendskab

Udredningen beskriver også foreningernes og kommunernes vurdering af samarbejdet med hovedorganisationerne. Revisionsfirmaet KPMG har foretaget spørgeskemaundersøgelser og interviews med foreninger og kommuner, og helt overordnet tegner resultaterne et

meget positivt billede af samarbejdet med blandt andre DGI og DIF. For eksempel angiver kun 5 procent af foreningerne, at de er utilfredse eller meget utilfredse med DGI.

Det er særligt de store foreninger, der er tilfredse med samarbejdet med DGI. Især DGI's uddannelsestilbud har stor be-

tydning for foreningerne. Dog oplever mindre foreninger, at de mangler uddannelsestilbud.

Derimod er foreningerne forholdsvis delte i deres vurdering af samarbejdets betydning, og KPMG vurderer, at det konkrete kendskab til organisationerne er for ringe.

Udredningen: En meget stor andel af idrætsforeningerne har slet ikke kendskab eller holdninger til den overordnede organisering af idrætten i Danmark. Om det siger Marianne Jelved:

Organisationsstrukturen inden for foreningsidrætten er jo, at der netop er tale om demokratiske foreninger. Når demokratiet fungerer bedst, bidrager alle til beslutningerne – både nedefra og op, men også den anden vej, når det er relevant. Derfor er det vigtigt, at foreningerne har både kendskab og holdninger til den overordnede organisering af idrætten. Jeg håber, at foreningerne og idrætsorganisationerne vil bruge analysen til at se på, hvordan dette kan ske i højere grad.

Der bliver længere og længere til landsdelens kontor, og vi har ikke det samme personkendskab, som vi havde tidligere. Det er meget vigtigt, at DGI lokalt opretholder det gode lokalkendskab, og at vi ude i foreningerne kan sætte ansigter på og ved, hvem vi kontakter.

*Flemming Carlslund Larsen,
formand for Søborg SG&I i Nordsjælland*

Ja, vi oplever DGI som stor og tung. Tingene går langsomt. DGI sætter en masse ting i gang, men det kan være svært at finde ud af, hvor man skal henvende sig, og det er svært at få svar. Jeg tror, konsulenterne har for meget om ørerne til at gøre tingene ordentlig færdigt.

*Britt Christoffersen,
formand for Bøgebjerg
IF på Fyn*

Marianne Jelved peger på, at udredningens afsnit om foreningernes syn på organisationerne nok vil være interessant for foreningsledere og trænere:

Ser man på, hvordan DGI varetager sine opgaver, så fremhæver foreningerne eksempelvis ønsker til kursusudbuddet, herunder øget udbud rent geografisk og lavere priser. Både foreninger og kommuner generelt er tilfredse med samarbejdet med organisationerne, men kommunerne peger særligt på et behov for mere ligeværdighed i samarbejdet med DGI – i form af færre koncepter og højere grad af lokalt, tværgående samarbejde. Det er nu op til foreninger og organisationerne i de demokratiske organisationer at bidrage til drøftelser og beslutninger om, hvordan man vil følge op på dette.